

Megjelenik a lap **Temesvárott** minden kedden.

Előfizetési díj akár helyben, akár postai szétküldéssel:

Egész évre . . . . . 6 ft. pp.
Fél évre . . . . . 3 ft. pp.

A helybeli előfizetők a lap házhozordásáért rendelést tehetnek a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros, bécsi utca 69. szám, első emelet.

DELEJTŐ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Előfizetheti helyben a szerkesztőségnek, vagy a helybeli könyvkereskedésekben; vidéken minden cs. kir. postahivatalnál a szerkesztőséghez utasítandó bérmentes levelekben.

Hirdetések minden közhasználatban lévő nyelven fölvetének. A beiktatásért minden három hasábos egyes sorért 4 p. krajcárnyi díj számítatik.

Kiadó hivatal: belváros, ellenőri utca 62. szám Heil Adolf könyvnyomdászati intézetében.

Kedd, september 7. 1858.

10. szám.

Első évi folyam

A Bánság és Magyarország népgazdasági közös érdekei.

Ki a boldogságra törekvő emberi szellem soha nem ernyedő küzdelmei közt az e földön túlnyomó anyaggal, föl képes emelkedni annak belátására hogy a természet összhangzó törvényei szerint valamint a nagy világrendszerben úgy az egyes országok s népek sorában is egyik főtenyező a viszonyok egyetemlegessége: úgy nem kételkedünk benne, hogy több jelentőséget mint csupán vakesetet fog látni azon történeti s physikai körülményben, mikép azon tartomány, mely századok leforgása alatt politikai s társadalmi érdekek által volt Magyarországhoz forrasztva, — még most is, midőn ezen ország térképe megváltozott, — oly természeti s népgazdasági közös viszonyok által van egymáshoz fűzve, melyek valamint magán-úgy államgazdasági közös háztartásunk komolyabb tanulmányozására a legsürgetősebben utalnak.

Magyarország és a Bánság magán és közigazgatási viszonyai mindenkor kölcsönösen hatottak egymásra; gyámolítólag s fejlesztőleg még akkor is, midőn a forgalmi s közlekedési eszközök hiányos volta a területi folytonosságot csaknem két meszsze országrészre szakította. A Bánság ugyan hosszú időközön át s csaknem egész gróf Mercy Ferenc áldásos kormányzatáig (1738), midőn e boldog tartomány végkép megtisztított a töröktől, Magyarországot követte háztartásában úgy, mint gazdaságában; azonban, alig hogy e vidék szétszórt lakói visszafoglalák ősi tűzhelyüket, s alig hogy a különféle beszállók itt megtelepültek gazdaságban, iparban s csinosodásban, csakhamar Magyarországnak szolgált példányképül. A csatornák ásása, vizek szabályozása, a fölösleges tóvizek lecsapolása, sokkal hamarabb indultak itt meg mint Magyarország egyéb részén; a föld rövid idő alatt bámulatot gerjeztő termékenységgel jutalmazá a munkás kezeket; gyöngyöri falvak és városok keletkeztek egymásután, mit leginkább előmozdított az, hogy nem csak az új telepések kitünő kedvezményekben részesítettek de a jobbágyi viszonyok is jóval kedvezőbb megoldást nyertek mint Magyarországon, mit eléggé igazol még ma is, különösen az urbéri osztályzat. De nem kisebb emelkedésnek örvendett a Bánságban valamint a mezőgazdasági, úgy a kézmű-

iparnak is többféle ága, melyek közül csak az olajütést, mint Magyarországhoz képest a r a n y l a g terjedtebb üzletet, s aztán a selyemtenyészést kell megemlitenünk, mely itt II. József császár gigási erélyének következtében, sokkal korábban s nagyobb mértékben indult virágozni, mint a birodalom bármely, ezzel szomszédos tartományában. Azonban mindezek mellett, dicsekedhetnék-e a Bánság egy magát mindenben kielégítő oly nemű kifejllettséggel, mely fölöslegessé tette, hogy Magyarországtól egyben másban, sőt igen sokban tanuljon, attól példát vegyen, s a jónak követésében, sőt bizonyos érdekek kieserelésében, saját mezőgazdaságát s iparát is támogassa? A mi tudomásunk, s csekély ismeretünk szerint valóban éppen nem! Mert mint elősorolók, léteznek ugyan bizonyos népgazdasági s iparérdekek, melyekben a Bánság előbbre haladt mint Magyarország, de vannak ismét, melyekben a fejlődés s előrehaladás igen csekély csiráit mutatja. Miért is, ha azt mondjuk, hogy Magyarország például a lisztgyártásban, olajütésben, köszénbányamivelésben s a t. méltán tarthatná szemé előtt a Bánságot, — úgy viszont hisszük, hogy a Bánság pedig Magyarországtól tanulhatna a nemesített juhtenyészésben, a repcetermesztésben, kertészelésben s a borkereskedésben, hogy többet ne említsek. Sőt, az e téren előforduló érdekeket solidaris kapcsolatba is hozhatná a Bánság Magyarországgal, amint alább érintendjük. Hiszen soha se volt a Bánság közelebb Magyarországhoz — illetőleg ennek szívéhez Pesthez — mint éppen most, midőn az innen kiágazó vaspálya, más oldalról a Duna által mintegy magához öleli!

Mint mondók, a nemesített juhtenyészésben a Bánság tanulhatna Magyarországtól. Igen, mert a mezőgazdasági ipar ezen ágában különösen a temesi kerület, még mind ez ideig fölötte szegény, s a nép nagy része általában csak a közönséges rackatenyészéssel foglalkozik. Mondatik ugyan hogy ennek okai abban rejlenének, minthogy nemes juhokat melyek a Bánságban is elterjednének, igen nehéz kapni; s hogy azok tenyésztése még most igen kétséges sikertü, miután a bánsági legelők általában laposak, s vizenyősök. Az első ellenvetésben előttem semmi okszerű mentség sem foglaltatik, mivel Magyarországon találtatik elég nemes fajú juh s a Bánság ide nem oly távol van, hogy e hiányon segíteni nehézségekkel járna. Csak a nagyváradi más-

közel fekvő szomszéd kerületet kívánom fölhozni, hogy föltüntessem, miszerint a valódi iparosztón, még az elemi körülményeken is fölül tudja magát tenni. Ezen kerületben t. i. szintén igen sok ideig pangott a juh-tenyésztés; de mihelyt a gr. Károlyiek országszerte híres juhászata Szathmár megyében is figyelmet gerjesztett; mihelyt Szabolcsban hg. Eszterházy s gr. Barkóczy, Békésben a Wenkheimok s Aradban a Gyulay és Waldstein grófok, Atzél és Csernovics urak, jó példával mérvén elő megmutaták, miszerint lapályos vidékeken is lehet virágzó juhászatot üzni: azóta e tekintetben a nagyváradi kerületben nincs panasz, sőt képes lenne a Bánságot megerősítés nélkül ellátni. Egyébiránt föltéve, hogy azon physikai körülmény áll, mikép a bánsági vizenyős legelőkön nem lehet előmozdítani a nemesb juhászatot: azt vélem, hogy ez csak a mostani időkhöz tekinthetett akadálnak s mentségnek; ezentúl ellenben már sokkal kevésbé, mivel a birtokok rendeztetvén s tagosittatván a vizenyős helyeket vízlecsapolás, alagszóvezés s célszerű csatornázások által rövid idő múlva jókká s haszonvehetőkké lehet tenni. Ezt cselekedvén a Bánság, csak egy évtized múltán is kétszer akkora fog lenni mint most, — belterjelműleg t. i. s az ipar és szorgalom megsokszorozandó kincseiben. — A mi a repcetermesztést s a kertészeti ipart illeti, a Bánságról úgy tudjuk, miszerint ezeket nem hanyagolta ugyan el, de hogy mégis, mind ezen iparágakat, a német parasztokat s a nagyobb földesurakat kivéve, a nép többsége nem üzi kellő mértékben. Pedig valóban hazai s nemzeti ipar csak a nép szorgalmán alapszik. S mivel a Bánságban a népszorgalom még ezen tért sem foglalta el egészen, tán onnan van, hogy még a repcetermelés korlátolt mennyiségéhez képest is igen csekélyszerű az olajgyártás. Apatin, Bezdán s főleg Cservenkától valóban példát vehetnének a többi helységek, s meggyőzhetőnének, hogy a száraz földmivelés csak fél kereset, s hogy azt össze kell kötni a mezőgazdasági ipar minden ágával, főleg oly tartományban, mely különösen gazdasági iparra van hivatva. Az olajgyártás raffinázásában tanulhatna Bánság Pesttől, hol már több ilyen intézet van, a műkertészetben, mint melyben szintén megint szegény, egész Magyarországtól, hol habár e tekintetben hasonlóan sok kívánni való van is még, e részben szegénységről nem panaszkodhatni.

Legfontosabb azonban, a mire jelen alkalommal Bánság figyelmét fölébreszteni ohajtanám: — a borászati üzletek összeköttetése Magyarországgal. Magyarországnak, mint tudjuk, napról napra élénkebb kezd lenni a borkereskedés. Borsarnokok s társulatok vannak keletkezében, sőt terjedt összeköttetések a külfölddel, mind arra célozók, hogy borkereskedésünk világkereskedelmi súlyt nyerhessen. A Bánság mint tudjuk, szintén meg van áldva híres bortermő vidékekkel; de nem halljuk, hogy ott, a borkereskedés ügyében hasonló mozgalmak történnének, mint Magyarországon. Honnan e különös tünemény? A Bánság talán mind önmaga issza meg saját bortermését? Nem hinnök; mert az e vidékeni gazdag termékenység ily fogyasztása nagy mértékben

van mérsékelve a meleg éghajlat által is. Ohajtanók tehát, hogy a Bánság ne csak a belfogyasztásra fordítva gondot a bortermelésben, hanem a kereskedelemre is. Magyarország, bár ezen kereskedelemre még inkább hivatott, azért mi rövidséget sem szenvedne; — sőt van egy kulcsa a dolognak, a mi által még inkább nyerne. Ha tudniillik, Magyarországon, — illetőleg Pesten, — egy országos központi borsarnok keletkeznék, s a bánsági borsarnok is ez szolgálna depositariumául, — avagy, ha a Bánságban szintén több helyen támadnának borsarnokok, s ezek mint megannyi filiák szövetkeznének Pesten a központival: — úgy hisszük, miszerint a Bánság s Magyarország közös érdekei a geographiai s egyéb természeti viszonyok solidaritásában, még inkább fölismerhetők — s gyümölcsözőbbekké válhatnak.

Mészáros Károly.

Biztosítási új szakok.

Tartományunkban a legközelebb múlt hetek szokatlan pusztítások tanúi voltak, nem annyira tűz, mint jégverés, sőt a szünteleni esözések, ezekkel járó viharok s következtükben kiáradt folyók vizei által.

Fájdalom a nép közt eddig csak nagy nehézséggel nyer a biztosítási eszme terjedést, legkivált ennek babonassága, azaz tulzott bizalma által az isteni gondviselésbe; de hol már kezdenek is az érettebbek nem minden oltalmat a gondviselésre ruházni, hanem saját maguk gondoskodnak róla, azaz biztosítják, ott is nagy sensatiót okozott a vihar és áradások által terjesztett pusztítás.

Mert a jég ellen biztosított semmi kárpótlást nem kaphatott vihar- vagy áradásokozta káraiért, most tele van panasszal a biztosítás haszontalansága, vagy részrehajlása ellen.

És az ügy nem is éppen közönyös.

Emlékszem, hogy e tavaszon a Budapesti Hirlap ungi levelezője egy kölcsönös biztosítás keletkeztét jelenté az ungi birtokosok közt a ragya és köd, valamint hévség ellen: létesült-e? nincsen tudomásom, de annyi bizonyos, hogy a vetések ezen veszélyeknek inkább kitevők, mint a ritka jégesőknek.

Ajánljuk azért a magyar biztosító társaság figyelmébe, vajjon a csupa jég-elleni biztosítását az álló földtermékeknek nem lehetne és kellene-e a ragya és vihar, valamint hőszoritás és vízáradás ellen kiterjeszteni?

Igaz, hogy áradás ellen csak a folyók és patakok mentében levén jelentkezők, a veszélyeztetés sokszoros, de vagy lehetne a díjt magasbra szabni, valamint a jégnél is egyes vidékek erősebb díjakat fizetnek, vagy csak részben biztosítani, nem teljes értékig.

A modálításokról én ki nem ereszkedhetem, csupán eszmét akartam pendíteni, melyet óhajtható, hogy az illetők fontolóra vegyenek.

Szeleburdi Miska naplójából.

Motto: Szeleburdinak hinak, tán az is vagyok, —
Se baj, hozzám tartoznak kicsinyek s nagyok.

Temesvár, augusztus havában 1858.

Mindenütt sok már az eső, ellehet róla mondani: adtál isten esőt, de nincs köszönet benne.

Ha az ember a naptárakat nézi, meggyőződhetik róla, hogy csillagászok csinálják a kalendáriomot, és isten az időt.

A naptárakban jó meleg napok állanak, — erre ugyan el nem mondhatja a mezei gazda, mint az egykori paraszt kosárjából kimászott rákokról: jó hogy csak benn vannak a levélben, ha a kosárban nincsenek is, — vagy mint az egykori tót, kinek ellopták gyolcsos ládáját, és ki azzal vigasztalta magát: ha nincs is meg a láda, jó hogy megvan kulcsa.

Már a bálakat is így kezdik hirdetni: ha eső léssen, bál nem léssen, ha eső nem léssen, bál léssen.

A sok esőzés mellett oly hideg napok járnak hogy a magyar közmondás igazolva látszik: nyáron is csak bunda a bunda. Soha ilyen kanikulák!

Minden megváltozott, semmi combinatio sem áll, de nem is csuda; oly időben élünk, midőn senki sem tudja hányadán van.

Maguk az éjjeli örök, kik eddig élő óramutatók voltak, nem tudják már hányat ütött az óra.

Ambár sok van, ki nem csak azt nem tudja, hányat ütött az óra, hanem azt sem hol az orra, vagy há tudja is, nem lát tovább mint az orra.

Noha ösmerek olyant is ki ha csak annyira lát is mint az orra, igen messzelátó, mert igen hosszú az orra.

Az utolsó időkben nem csak sok ház, sok firma, sok ember elázott, hanem el is merült, sok pedig még egyre úszik, és elmerüléssel fenyeget.

Csak a nagy piacon álló comoediát nem háborgatja az eső, mindig teli van.

Ez oly jó keletnek örvend, hogy bár mennyire is essen jövődében, tulajdonosa a szárazban van.

Csudálkozni lehet, hogy annyi mindennapi comoediák mellett, még ezeknek némi becsük van.

Aztán a drótoni rángatásban, a drótoni táncoltásban, annyira volt már bő részünk, hogy annak szemlélésébe már rég bele is unhattunk volna.

Személyzete ezen híres táncmesternek azon jó tulajdonnal bír, hogy minden vak engedelmissége mellett, még enni sem kér.

Egy nap kétszer rukkolt ki csatára, ostromol, várakat vesz bé, és soha sem panaszkodik, hogy kifogyott a munitio, rossz a menage, a vagy kevés lehung.

Támad mikor mestere parancsolja, ostromol ott a hol és a meddig ennek tetszik, és csatába megy a nélkül, hogy kérdené mit vétett az, kire szuronyszegezve rohan és kinek városait pusztítja.

Személyzete nagyon kevéssel van megelégedve.

Csak a lovak inem gen látszanak a legjobb bór-

ben lenni, ezek ugyan megsínlik a sok strapáztot, a sok táborozást, csatát.

Ambár nem csuda, utoljára nekik is csak meg kell unni, ha mindig hátukon ül a muszka vagy francia, a vagy más potentatus katonája.

Lovak hiányában emberek huzták mint láttam az ágyúkat, de nem is csuda, hadjáratok alkalmával gyakran teszik az embert lóvá.

Békés időben az ember sértve érzi magát, ha lónak nevezik, háború idejében csak nyer, ha ennek tekintetik, miután ekkor a lovaknak több becsük van mint az embereknek.

Háború alkalmával nem annyira sajnálják az emberek elestét (ez van elég) mint a mundurt és a lovakban szenvedett veszteséget.

Sok eset volt már, hogy mások béhunyt szemmel többet látnak mint sokan nyílt szemekkel, — hogy sok okos ember több bolondot beszél mint két bolond, sőt láttam olyanokat is, kik álomban természetesen okoskodtak, míg mások ébren is félre beszéltek.

Én is részemről adóztam, és minden adozásom mellet egyre nyomtak.

Örültem midőn az előadás végét érte, és kinn láttam magam a szabad levegőben ha a várbeli levegőt szabadnak nevezni lehet.

A nagy dobot egyre irgalmatlanul verték, és ekkor eszembe jutott azon sok hadvezér, kikről csak akkor lehet valamit hallani mint valaki mondá ha — verik.

Kíváncsi vagyok, holnap mire virradok egy ily nagyszerű elragadó látmány után, — a bombák, gránátok nem hiszem hogy álomban meg ne jelenjenek és ne háborgassák éjjeli nyugalmamat. Isten velünk. — —

P. S. Igen, majd elfelejtettem valamit említeni.

A napokban elakartam a vaspályán indulni, azonban meggyőződtem róla, hogy minden vaspálya mellett is az ember a nagy sár miatt nem haladhat.

Én egy comfortable vevék, mely az indóház udvaráig ha mindjárt nagy nehezen is, de szerencsésen megérkezett, itt azonban annyira elsülyedtünk kocsistól, lovastól, hogy egy megrakott omnibus csaknem elhajtott felettünk.

Volt lárma, de addig ki nem mászhattunk, míg egy locomotivot nem hoztak, is így nem tudom hány lóerővel ki nem vontattak.

Azonban alattunk oly valamit vettem észre, mintha még egy másik comfortable lett volna elmerülve.

De ezen szerencsétlenségnek az volt legkellemetlenebb oldala, hogy mig így bennünket ezen feneketlen sárból nagy nehezen kivontattak, a vonat meg indult orrom elől.

Hogy kinek feladata az utakról a vaspálya udvarában gondoskodni nem tudom??? de annyit tudok, hogy ezek jobbak is lehetnek, ezeknél még a Bruckenaui erdőben lévő ut is jobb, hol ezen tavasszal egy oly kocsit fedeztek föl, mely még a múlt télen sülyedt el.

Temesvár kereskedelméről.

(Folytatás.)

A század első negyed, sőt harmadában ugyanis az akkor még majdnem egyedüli győri és komáromi kereskedők összeszedvén pénzüket, ráültek a hajójukra, lejöttek vele Bajára, Becsére vagy Úsókára, tele vették a hajót, ismét ráültek és vele haza mentek. Honn nemritkán belőle kiárulták a hozott jószágot, s újra kezdék az imént megirt utat és eljárást.

Ma már ezen modort az utódok célszerűtlen lassúságnak tekintik, hódoltak a kor kívánatának, szövetkeztek társaságokba, egyesített tőkékkel az egyik társ folyvást az alsó vidékeken időz és vásárol, míg a másik folytonosan árulja oda fönn az egyremásra érkező szállítmányokat.

Most ezt tartják a leghiztosabbnak, legokszerűbbnek: de ki merné állítani, hogy idővel nem fejlünk ki még jobban, s a terménykereskedelem a hazán belül is azon mérvben üzetik, mint most már a gyarmatárak.

Sőt ezen eljárás már ittott mutatkozott is, s hasznát eléggé bizonyítják, kik elfogadták.

Egykét hitelcrisis bizodalmatlanná fogja a társakat tenni, s ezek megoszlanak, a régi azaz eddigi mód mellett a kereskedést csak hátránnyal üzhetik, azonkúl az eddigi alvidéki vevőtárs az eladó-piacon ismerettséggel nem birand, míg a mostani felvidéki társ az alföldön volna így isolálva.

Mit teendnek hát?

Az egyik öszevásárol egy rakomány gabnát, s mikor készen van vele, eladja az egészet a felvidéki kereskedőnek, ki azután részletenként árulja a kereken vett öszeget, mire árán kül egyéb költsége nincs s mi felül senkivel zavargó számadásokat vinni nem kénytelen.

A vásárló kereskedő egy hó alatt pénzt megfordította, s habár absolute kevesebet nyer, de a gyakorábbi tökefordítás által bizonyosabb a haszna, mint a mostani modorral, midőn pénze sokszor félévig van lekötve. Azonkúl áringások esetén a veszteséget könnyebben kerülheti ki egy havi idő alatt, mint félév alatt. Ha pedig nem akarja odadni az olcsónak hitt áron, felviteti és a hitelintézetektől üzlete megújítására azonnal elláttatik pénzzel.

A felső kereskedő pedig sokkal tisztább és egyszerűbb üzletnek tekinti egy egész teher gabonát venni, mint sok utánjárás, vesződség mellékköltséggel 5 és 10 mérőnként roppant idővesztés mellett szedni ösze ugyanazon rakományt, s azért az elsőnek szivesen ad fáradságáért arányos hasznót, ha az öszeget készen kapja, mint most gyakran a legkedvezőbb eladási árak idején az alföldi rakomány lassu készülésére vár és a jó alkalmat elszaladai hagyni kénytelen.

Ez lesz az én nézetem szerint terménykereskedésünk jövő fejlődése, vagy tán rendezettsége. De fog-e és mikor tovább rendeződni, míg a B. H. óhajítása életbe lép, azt csak akkor fogjuk látni, ha már a kereskedelem ezen harmadik stadiumban leend, holott most még csak a másodikban van. (Folytatjuk.)

Levelezések.

Lugos, augusztus 25-én.

A dalidó mely a helybeli kórház javára adatott, igen látogatott és izléssel rendezett volt, nem tudom a Delejű egyik száma nyomán, vagy máshonnan kapott tudósítás következtében rendezőink a zepperlit számküiztek, a mennyiben az eddigi divatos 5 — 6 vonaglásdi vagy tipegesdi helyett, csak egy volt, — nem tudom jól fordítottam e? hanem ha már a Castor elesett, essék el a Pollux is, a crinolin ikertestvére a zepperlinek, nem tudom melyik találtatott fel a másik kedvéért; de ha jól emlékszem egyszerre születtek, ámbár hölgyeink dicséretére szólva, igazi amolyan párizsi, bécsi és pesti crinolint itten nem láthatni.

Társas életünk nagyon csekély, hiányzanak a szellemi közlekedést előmozdító körök; nincsen cassinónk, vagy más olvasó körünk vagy egyletünk, színházunk volna de üres, s ha jönnek is télen vándor madarak, nagyon is meglátszik rajtok a messze út, mert elvontan attól, hogy a ruhatárjukon az egerek sem lakomázhatnak, mert nincs, gyakran megesik, hogy az egyik bécsi, a másik berlini, a harmadik meg hamburgi dialectuson beszél; szegény közönség, de kivált a magyar ember! — egyedül a Temes partyáni sétányunk még azon hely a hol nagyobb számmal összegyülekezünk kétszer hetenkint zenét hallgatni. Van még egy nemes szórakozás, de ez csak a férfiak privilegiuma, nehezen jálalhatná ki, szerkeztő ur azért megsugom én, — a Kugli, — még lámpa világnál is ütök a popambiro; hiába a nyugoti civilisatio csakugyan terjed kelet felé. — (Hát a bécsi tudósnak (?) még is igaza volna? Szerk.)

Körösvölgye Aug. 12. 1858.

II. Alig hagyja el az ember Borosjenőnek keletre fekvő utolsó házeit, mindjárt a sikulai határba ér, mit a gyönyörű fasor is azonnal értésünkre ad; mert míg a jelenleg méltán annyira sürgetett fasorok sehol sem igen tudnak lábra kapni, itt a leggyönyörűbbek egyike diszlik, melyet néhai Atzól János; a gazdai tevékenységéről, majd később szilárd honfi jelleméről ismeretessé s népszerűvé vált hazafi, képzelhetni mily tömördek áldozattal s lélekeméztéssel tudott megalapítani és fenntartani oly népség között, mely fájdalom még most is nagy részben ellensége a culturának.

Általában, ki Sikulát 30 év előtt látta, az most arra reá nem ismerne. Amerikai leírásokból bámuljuk, mily gyors és gyökeres átalakítást varázsol ott elő a mai polgárosodás és ipar ereje. Ennél nem kevesebé bámulatos átalakításra találunk Sikulán. Már messziről szemünkbe ötlök az út jobb oldalán fekvő Atzólház városias külsejű épületeivel, a karcsú és magas vörös kéménnyel, a modern ipar és előhaladás ezen profán ugyan, de mindenesetre jelző tornyával. Oda érve egy virágzó pusztai gazdaságot találunk, annak minden középponti kellekeivel ellátva. A gőzgép ereje lehetőleg felhasználtatva, egy gabonás egy fűrészmalmot, s egy szeszgyárt tart kölcsönös működésben. A jelenlegi derék s nagyszerű vállalkozásairól ismeretes bérlő Schwáb Lőrinc Clayton-féle cséplőgépeinek fütttyentéseit távolról hallva, önkénytelen vasúti állomást keres az utazó szeme; közletről azonban ezen, nálunk is naponkint ismertebbé váló hangok a sikulai termények mennyisége és minősége felől tesznek szép és kézzelfogható bizonytságot. Való-

ban a sikulai határ már három év óta részesült folytonosan a legdúsabb és legszebb termés áldásaiban, úgy hogy vidékét messze utazók jöttek megtekinteni a juniusi napokban, mint terményeire nézve példány gazdaságot. Az idej termést illetőleg, ez is rendkívül gazdag volt, csak hogy az utóbbi hetek szokatlan s mindig 24 órai dörgéssel kezdő esőzései alatt be nem hordathatván, tetemesen szenvedett. A re p c e mind a mellett is a vidék legjobbjainak osztályába soroltatott. Kísérletek tétetek az utóbbi években némely e tájon szokatlanabb cikkek termelésével is. Így a d o h á n y már harmadik éve nagy sikerrel és haszonnal termeltetik. Különösen sokat ígér s rendkívül dúsnak mutatkozik az idej dohánytermés, úgy hogy az eddigiekkel összevetve holdjától körülbelül 13—14 mázsa dohány, s így a költségek levonása után mintegy 50—60 pft. nyereség remélhető, mi ha nem is belgiumi hold-jövedelem, nálunk mindenesetre még a ritkaságok közé sorolandó. Az idén l e n n e l is tétetett első kísérlet, mely oly jól ütött ki, miszerint az egy régi gazdának is csudálkozását voná magára. Igaz, hogy a l e n régi legelő-gyepbe vettetett.

A nagy-terjedelmű erdők már igen rég óta rendes és szakértő kezelés alatt állván, az ország egyik, legjobban fenn tartott erdői közül valóknak mondhatók. Az évenkénti erdővágás takarékoságból előlegesen 80. holdra határozatott. Érdekes itt megemlíteni, hogy ezen erdők némely részeinek helyén, még a XV-ik század végén népes és virágzó magyar helységek valának, melyeknek most még csak nevei vannak fenn az egyes erdőrészek megjelölésére p. o. Hosszszűmező, Nádas, Társ, Paj-sza, Viznek s. a. t. Az utóbb említett erdőrészben még a hajdani templomnak romjai is láthatók. Így szemmel látó tanui lehetünk annak; mint váltotta fel a hosszas és irtó háborúk következtében, hazánknak már magas fokon állott miveltségét vadtság és kieltenség; s mind kezdenek helyébe, hála hazánk nemtőjének, ismét új miveltség s polgárosodás fejlődni s emelkedni.

Az évtized előtt virágzott uradalmi ménes a mostoha bérleti kezelés alatt, fájdalom! elsatnyúlt; s csak mintegy elvéte tünik fel néhány szebb csikón a hajdani fajvér. Remélhető azonban, hogy a mostani fiatal birtokos Atzél Péter, egyébként már is szemmel látható reformjai, s a vele egyrangúak utánzására méltó, más honfiú szép tettei mellett, vissza szerzendő nem sokára a sikulai ménesnek is előbbi jó hírét, nevét; s ez által újabb lendületet adand e megyében a ló-nemesítésnek, mint a gazdaság egyik igen fontos ágának, s a honvirágzás egyik csillogó fohéjának. Annyival ohajthatóbb ez, minthogy e vidéken a lótenyésztés utóbbi időben egészen megszűnt; a nagyobb birtokosok kényelmesnek találván, a szükséges lovakat időnkint drága pénzen meghoztatni mint saját növelményeikre türelmesen várakozni. Itt Sikulán legalább a jó kezdetről meggyőződünk, ha a nevezett birtokosnak egyszerű ugyan, de izléssel és csinnal fölszerelt ló-öltőjébe lépünk. Jelenleg ugyan még csak 2 db. saját növelményű csikót találunk benne; de a legújabb hozatott Scotchman telivér ménlő jövőre többet ígér.

És most észrevételül az urasági udvarba jutottunk, melyet el nem hagyhatunk a nélkül, hogy a jó karban tartott s kellemes benyomású kisedes parkot és kertet is meg ne tekintsük. Nem nagyszerűsége, hanem kedves virgili bája által lepi meg az embert a sikulai kert, melynek egész déli oldalát a Körös öntözi határ gyanánt végig. Flora exotica példányai közül: a szágó- és datolya pálma, a dús tenyésztetű ananász két óriási nagyságú agavék említendők meg, mely utóbbiak a 70 évet már túlhaladván, ritka nevezetességű s ismeretes hírű virágaival talán nem sokára meglephetik a vidéket.

Nem lehet még említetlenül hagynom a kertben fekvő csinos r. kath. kápolnát; de különösen a könyvtárt, melyet Atzél Péter ur áldozatkészséggel a családtól magához vett, s ez által a pusztulás- és enyészettől nem csak megmentett, hanem folytonos kiegészítés által virágzásnak is indított.

Valóban kellemesen lepettem meg, midőn a magasabb, szellemi, tehát valódi polgárosultság ily nemű jelvényeivel éppen nem bővelkedő, oláh népségű vidéken és faluban: véletlenül egy diszesen fölszerelt terembe vezettem, hol az emberi szellem kincseit mintegy húszezernyi, s nagyrészt diszkötésű könyvekben láttam magam előtt kitárulni. A könyvtár leggazdagabb a francia és latin irodalomban; jelentékenyen van azonban képviselve: a görög, magyar és német irodalom is; leggyengébben ez utóbbi. Szép s válogatott számmal olasz, angol és spanyol remekírókat is; sőt egyes példányokat valamennyi ismertebb nyelvekből le egész a chinai bibliáiig találhatni abban.

Vannak latin classicusok kéziratban a nyomtatás előtti időszakból; közöttök Horatius de arte poetica könyvének egy ritka szépséggel s tőkélylél irt kézírata. Aztán számos in c u n a b u l á k, melyek közt leginkább magára vonja a figyelmet egy 1486-ban nyomott latin biblia, melynek kezdő betűi akkori szokás szerint tollrajzok. Éppen a latin classicusoknál levén, említésre méltók az itt találtató számos aldinák; vagy is a remekíróknak Aldus Manutius velencei tudós és nyomdász által rendezett kiadásai, melyek külföldön is a legkeresettebb és legdrágább példányok. Megvannak az in usum Delphini — féle kiadások is és néhány gyönyörű példányok a pompás részmentszetekkel illusztrált s Amsterdamban megjelent in folio kiadásokból is. Figyelmet érdemel Horatiusnak egy 2. kötetű londoni kiadása, melynek mind maga a szövege, mint a bele illesztett képek is részmentszések!

A görög classicusok értékét és használhatóságát nem csekély mértékben emeli azon körülmény, minél fogva a legtöbb, e könyvtárban találtató kiadásokban, a görög szöveg latin fordítása is ugyanazon lapon látható.

Vége, mind a latin, mind a görög classicusok részint együttesen, részint külön külön, német, francia s angol, sőt néhány régiebb, most már igen megritkult magyar fordításokban is található.

A francia régiebb irodalom összes termékei megvannak itt több rendbeli, részint képes, részint diszkiadásokban is.

A nagy becsű hungaricák között, melyek a magyar figyelmét természetesen leginkább lekötik, érdekesek: Istvánfy Miklós a nagy történetíró s alnádor néhány könyvei, melyek némelyikén pecsétje, sajátkezű névalírása s bő commentárjai láthatók. Továbbá a Magyarországot tárgyaló írók Anonymustól le, egész Cuspinianig; melyek között nekem leginkább feltűntek:

1. Jacobi Tollii Epist. itinerariae, különösen a minket érdeklő: Iter Hungaricum 1687 számos rajzokkal mint: Visegrád, Győr, Komárom, Buda s. a. t.; különféle török felírások, melyek akkor még a budai Sz. István templomának, s a hid meletti mecsetnek homlokzatán; s a vár kapuja felett olvashatók valának. A munka 4-rét. nyomta Halma Ferenc Amsterdam 1700. A könyv tele van számos igen érdekes és ritka jegyzetekkel.

2. Disquisitio Historico-Politica de Regno Hungariae. Auctor Martinus Schödel Posonio-Hungarus. Argentorati 1630 kis 4rét számos igen ritka rajzokkal, s pénzlenyomatokkal s. a. t. Így a többi közt egy régi hún s egy régi magyar hölgy rajzaival; ez utóbbinak címe ez: Hungara haec antiqua expressa in calce Tom. 2. libro de diversarum Nationum Habitu.

3. Ortelius Redivivus: oder ausführliche Beschreibung der ungarischen und siebenbürgischen Kriegs-Händel von Anno 1395—1665 in Folio, számtalan várak és akkori szereplők rajzaival. A várak közt megvan Temesvár is, ilyen aláírással: „Contrefactor wie die Vöstung Temeswar vom Fürsten aus Siebenbürgen Belegert gevest Anno 1596 mense Junii.“

4. Historia Incliti Matthiae Hunyadis a Caspare Helto. Claudiopoli 1565 in Folio.

5. Magyar és Erdély Országának három részre osztott Törvény könyve. Iratott Verböczi István által, mostan ismét ujjonnan a Haza fiainak szükségekre s hasznokra deakul s magyarul

szép hasznos Regestrumokkal és rövid summákkal együtt ki-nyomtatott Kolosvárott M. Totfalusi Kis Miklós által 1698. — Ime a 17-ik századból egy magyar Verböczy, meglepő szaba-tosságú s öntudatos nyelvvel s helyesírással.

6. Das Alt und Neu Teutsche Dacia, das ist: Neue Beschreibung des Landes Siebenbürgen. Darinnen dessen Alter und jetziger Einwohner wahres Herkommen, Religion, Sprachen, Schriften, Kleider, Gesetz und Sitten nach Historischer Wahrheit von zweytausend Jahren her erörtert: die berühmteste Städt in Kupfer eigentlich abgebildet: dabey viel Gothische und Römische Antiquitäten und Anmahnungen entdeckt werden, neben etlichen andern Kupfern und einer geschmeidigen emen-dierten Landkarten das erste mahl herausgegeben von Johanne Tröster Cibinio Transylv. SS. Th. et Phil. Medicae Studioso. Nürnberg 1666 vastag 16 rétt. Érdekes könyv.

7. Commentarii Bellici Raymundi Pr. Montecuccoli fig. aeneis illustrati Anno 1718 Folio.

8. Chronica Gestorum in Europa singula-rium a Paulo Piasecio (Piasecki) Eppo Praemisliensi ad an. Chr. 1648. Cracoviae. Felette érdekes és eddig nem igen ismert adatokat foglal magában Szapolyai, s Báthory István korából. Szerző az általa tárgyalt események nagy részének kortársa s egyszersmind azon szerencsés helyzetben vala, miszerint unokatestvérének Piasecki Jakabnak lengyel államtit-kári állásánál fogva a lengyel királyok levéltárába s a diplo-matiai alkudozások titkos jegyzékeibe is bepillantatható.

9. Republica et Status Regni Hungariae. Ex officina Elzeviriana 1634 16rét, igen érdekes kis könyvecske, melynek mottója így szól: Querela Hungariae de Populationibus Turcarum.

Quo mea majestas? quo cessit gloria? quo me
Detrusit fatum, et saevi horrida numinis ira?
Quae regina prius totum celebrata per orbem,
Victricique manu natorum septa potentum
Incedebam, eadem nunc heu solioque soloque
Et sobole avulsa, quam partim sustulit ensis,
Partim triste jugum premit, afflictissima linquor,
Cur non posse queri saltem licet? an quoque fatis
Cautum ne liceat casus lugere nefandos?

a mi egy kissé pongyola fordítással imigy hangzik:

Magyarország panaszá

A török pusztítás felett:

Hol van fölségem? hoi hajdani dicstele fényem?
Hogy levetett a sors, s a kemény istennek haragja!
Én, kit fejdelemül ünneplett egykor egész föld,
És daliás fiaim hatalomdús karja körül vett:
Most trónom-, földem-, fiaimtól fosztva kesergek,
Óket keblemről részint kard tépte le; részint
Gyászos járom alatt nyögnek, könnyezve miattam.
Ah! legalább mély bánatomat panaszkodni szabadna!
De tán szinte a sors, vagy végzetem hozza magával,
Hogy megtiltva legyen még sirni is ily nagy esésen!

De egész lasjtromot kellene összeirnom, ha valamennyi figyelemre méltó művet, mit e könyvtárban találék, megakarnék nevezni.

Még csak II. Lajos szerencsétlen királyunknak egy 1520-ban kelt igen érdekes adománylevelét említem meg, melyben a 6 évvel később Mohácsnál elesett Atzél István kamarásának néhány Győr és Esztergom megyei birtokot adományoz s erősít meg; végre I. Leopold, Maria Theresia s. a. t. néhány eredeti és saját kezűleg aláírt leveleit s okiratait.

Az érem gyűjtemény kisdéd ugyan, de figyelemre méltó. A macedoni nagy Sándornak egy nagy ezüst pénze; Zsigmond, Mátyás, Ulászló királyaink s II. Lajosnak a sorsteljes és örökké gyászos 1526-ik évből ezüst pénzei érdekelt gerjesztenek.

Mind ezek után azon ohajtással válik meg az ember Sikulától, vajha annak fiatal birtokosa szilárdul haladjon előre a megkezdett jó uton, az emberiség és haza javára!

De most látom, hogy majd kifeledek Sikulának egyik főbb nevezetességét, a már hazaszerte ismert, és terjedni kezdő sikulai almát. Nem ereszkedek ezen eredeti magyar almafaj hosszas és tudományos leírásába; a kíváncsi olvasót méltán utasíthatom erre nézve derék szakértő pomologunk Dr. Enz classicus becsü kertészeti füzeteire, hol, ha jól emlékezem, egy helyen az mondatik: ha valakinek isten csak egy talpalatnyi földet is ajándékozott, úgy ültessen abba sikulai almafát. Tartósságra, zamatra nézve kevés külföldi alma vetélkedhetik e honi fajjal. — És most a netaláni viziontlátásig tekintetes Szerkeztő ur, és türelmes olvasóim! —

T Á R C A.

Rossini Pesten!

„Mit? Rossini Pesten? — Honnan, hová, miért? — Hol van szállva? Az angol királynőnél persze! — Vacsorált már a komlóban? — Hallotta a cigányzenét? — El van bájolva a magyar nótától? De hogy is ne volna?! — Mit adott Patikáriusnak? — Rendeztek már lakomát tiszteletére? — Ir daljátékot a magyar színháznak? Mikorra tette a határnapot? — Melyik költőnk lesz szerencsés — az az hogy melyiktől lesz a pesarói hatyu szerencsés szöveget kapni? — Komoly vagy vig — “ (Író bédugja két kezével, két felől, két fülét). — Az ég szerelméért, uraim, ne kábítsák el szegény fejemet, hisz ugy is elég bajba kerül annak egy tárca cikket kiteremteni, most midőn annyi jelessel kell versenyezni; midőn ha egy követ eldob az ember nem tudom hány Lessinget, Börnét, Saphirt, Berliozt és Jules Janint talál. Aztán értsék meg a dolgot elébb, s azután halmazzanak el kérdéseikkel, melyekről különben meg kell vallanom hogy igen eszesek, és minden érdeket kimerítenek, melyeket mi egy zenei notabilitás városunkba érkezéthez szoktunk kötni. Nem lehetnének-e ezeknél ily alkalommal fontosb érdekek, magasabb nyeresé-nyek? — arról ezuttal hallgat az írás; hanem csak arról sietek értesíteni önöket, hogy én Rossini Pesten létét nem személyé-

ben, hanem egy művész legméltóbb képviselőiben, miveiben értem s kívánom értetni. A mi kevés pedig ezekből ide jutott, ha meg hallja szerzőjök, mikép lépének fel, bizony nem hiszem hogy kedve szottyanjon minket személyes jelenlétével szerencsételni.

Mire is? Tán hogy szemével lássa, fülével hallja azt a méltatlanságot a mi itt esett rajta — az az, mint elébb magyarázám, szerzeményein? De hiszen minden szerzőnek keser-vesben esik, ha mivét, mint ha magát bántják. De önök maig sem értenek engemet: még mind nem foghatják meg mivel bántották volna oly nagyon a hangkirályt. Megmondom hát három szóban, hirdetek ujságot, melyre megrebbe a zenei Europa — halljuk:

Rossini, Pesten, megbukott!

Megbukott mondom, kudarcot, fényes kudarcot vallott. Erre ugyan egy rész — még nagy rész — vállat vonit. Mit nekünk Europa? Hát nincs nekünk saját philosophiai jogu-sultságunk. Nincs nekünk magyar philosophiánk? saját pesti magyar izlésünk — magyar aestheticánk — a sziv aestheti-cája — az ideg tevélések aestheticája — a tyuknál többet tudó csirkék aestheticája? Avagy örizői — vagy éppen rab-szolgái vagyunk-e mi nyugot culturájának? Hát a palotás, a toborzó és a csárdás és orgánumok a cigányhegedű nem ke-

letről jöttek-e? S ily félig éber és józan, félig mámoros honfiai ábrándokba ringatva magunkat közönyösen nézzük egy második „olasz majom“ — az első, mint fejenkint tudva vagy, Alfieri — bukfenchezését. Van még egy másik felekezet, mely bé avatva vagy helyesben fülíg s azon feljül bemártva a „jövő zenéje“ transcendentalis eszméjébe, a conjecturalis politica ezen kor- és hasonszülött társába, ujjongó örömmel hallja egy szintoly avult mint silány szerzőnek, mint Rossini, ki még csak egy nyitányát sem kezdte dissonantiával, méltó és érdemlett bukását. Idvezli ezen eseményt, mint egy haladott, egy naponkint emelkedő miveltségü tökélyre siető izlés hasadó hajnalát; mint egy felkelő, minden eddigieknél ragyogóbb napot mely a formák nyüge alól szabadult lángeszek ezutáni dicső verseny-pályáját világítandja. De reményem, lesz néhány higgadtabb kebel is, melyet ama hír néhalán kissé megdöbbsent, kellemetlenül érint, annyira hogy még kétségbe is hozzák valóságát. Ezeknek tartozom s szolgálók is tudósításom igazolásával. Lám a Sevillai borbélyt Benza gyermekes izetlen tulzásai, Kőszegi minden gyöngéd érzést sértő torzalakja, — melyek mindketten a comicumot az aljasság ingoványába fulasztják, — a buffová vált, de bizonyos szerző által nem annak szánt Figaro, annyira tönkre tették, hogy nem tudjuk vajjon örvendjünk-e rajta, hogy az egy Rosina akár egy Lagrangéné, akár Hollósi K., akár Charton-Demeure asszony által személyesítve, fenn bírja tartani érdekét, vonzalmát, vagy pedig aggodjunk, hogy ezen előny dacára is a közönség eltompított izlése el nem undorodik az imént rótt visszásságoktól. Tell Vilmos? Szegény Tell Vilmos! Meg menekedél Gessler vasaitól, bosszúdat is állád rajta — gyalázat! lesből löni egy hősnak! S aztán meg áriákat énekelni! — No de el is jöve a Nemesis — énekesink és énekesnőink képében s meg lakolál mind azért, a mit elköveltél a „morály“ Börne és Vahot I. ellen. Uj fogásba esél, a porlepte partitúrák polcaira, honnan bajosabb a menekülés mint az altdorfi börtönből. Vagy ha kihoznak onnan szellőztetni, magad fogsz könyörögni, mint Dionysius syracusai philosophusa, vagy a Bastilleből szabadult fogoly, hogy vigyenek, minél hamarább vissza csendes rejtekedbe. — De e mind nem elég:

„Sevillai Borbélyod, — baj!

Tell Vilmosod, — haj!!

Cenerentolád, — jaj!!!

Sajnálatra méltó Hamupipőke! ezt hitte volna az ember, hogy mikor herceged a mátká gyűrűt ujjodra ölté, azon pillanatban eltelék a te megpróbáltatásod, a te sanyargattatásod; hogy megelégette szenvedéseidet a sors és immár zavartalan boldogság, olyan a milyen csak tündéres mesékben létezhetik — a regényekből s.a.t. már kilevén küszöbölve az ilyes copfos vagy mindennapi illusio — lesz osztályrészed! De nem — o nem! Az igénytelen, szende, kedves személyiségnek, követelő tragikai hősnévé kelle átalakulni, a hamvas tüzhelytől a vérpirosította rogasra lépni: szóval Cenerentolának Didová lenni.

„Háromszor fellökte magát s könyökére vetette,

Háromszor lerogyott ágyára“ —

e vonással festi a római költő Carthago királynője vonaglásait. Voltak kik ebben a háromszor megújuló púni háborura láttak célzást. Azok a szörszálhasogató, reszelőrágó criticusok ezt badar beszédnek és nevetséges ráfogásnak állítják — mintha biz ők nem hétszerte balgább gyanításokat s képtelenebb ráfogásokat állítanak Shakespeare Hamletéről vagy Goethe Faustjáról. De legyen. Virgilius meghalt és sem mellette, sem ellene nem tanusíthat. Hanem én élek — nem azt akarom vele mondani hogy a mantuai költőt pótlom, mint Béla királyfi szerzője a Toldyét, mint inkább csak azt, hogy Virgilius idézete nálam igen is a Rossini „gyöngyös köves szép“ operájának háromszori felléptetésére példálódzik. Igen, háromszor látám én megjelenni „Hamupipőket“ a nemzeti színpadon apadó részvétellel s oly formán növekedő üres helyekkel a földszinti téren s a zártszékes padokon, mint a hogy a fecske

fonal ritkít egy öt éves lucernás földet. Elvárám mind a hármat, hogy aztán teljesen megállapított tényekhez kapcsolhassam vizsgálódásaimat, melyeknek sajnos eredményét nem volt nehéz azon tények valósulta előtt is megjósolni. — A propos, uraim és hölgyeim, látták-e önök valaha Rappot? És ha látták, nem egy neme vala-e a legintensivebb gyönyörűségnek, szemlélni minő könnyűséggel gördült, futkosott, szaladgált a sulyos ágyugolyó, mint egy könnyű falabda az athleta karjain, vállain, hátán, mellén, mily játszi röpkedéssel szökeltett körülte a levegőbe s mily biztos élénkséggel fogá fel a művész hogy viszont és újra kezdesse vele kacskaringós táncát. No lássák önök, ilyen Rapponak kellene lenni minden énekesnek és énekesnőnek — jaj, bocsanat az „illemsértésért“, megfordított rendben kell vala mondanom — hogy megmérkőzhessék a Cenerentola sulyos partitúrájával, hogy gyönyört keltőleg játszadozhassék coloraturái görgő, peregő gyöngyeivel. És e helyett mit láttunk, vagy inkább mit hallottunk? Mondjuk ki bátran: tehetetlen erőlködést! Vagy még ennél rosszabbat, — mert az aranynek nevezett középut éppen úgy lehet olykor legrosszabb, mint sokszor legjobb, — csak félig tehető, csak félben sikerült erőlködést. A világos tehetetlenség comical s így kiengesztelő hatásu lehet, a tovább haladott, de célját nem ért törekvés csak boszantó. A ki a májusi fára bár két embermagasságra sem bir kapaszkodni, a közönség kacajja közt hagyja oda a reménytelen vállalatot s ha esze van bajazzo arcot öltve kullog odébb. De a ki annyira vergődik, hogy csaknem éri kezével a rüdtetőn jutalmul kinalkózó selyemkendőt, s innen sikamlik vissza, az csupán sajnálkozásunkat veheti igénybe s a sajnálat keresztényi szép érzelem ugyan, de semmikép sem aestheticai gyönyör. A különbség ezen jelenet s operai személyzetünk Cenerentolabeli működése közt csak az, hogy amant a mulató egész közönség teljes competentiával meg bírja itélni, énekesink sikerét igazságos szigorral s teljes öntudattal csak azon műértő bírálhatja meg, ki előtt nem egyedül sejtett eszmények lebegnek hanem az elért tökély hallott és tapasztalt tényei állanak emlékezetében. Am de a hiány bármily homályos érzete még is ott van a közönség legjáratlanabb részében is; nem tudja megmagyarázni magának sejtelmét, de veszi észre, hogy nem úgy van minden a mint kellene lenni; és hogy az ebből következő levertség kellemetlen lelki állapota nem kecsegteti a hallgatót padja ismételt elfoglalására, az képzelhető volna, ha a tényállás nem bizonyitná is kétségbehozhatlanul.

Es immár

Ki az oka, ki hibája

Hogy kellemed oly kevés?

Előadó művészeinket okozzuk-e, hogy Horatius tilalma ellenére oly teher alá adák vállukat, melyről nem valának bizonyosak, vajjon megbirja-e? Ovakodjunk. Hiszen ha csak híre pendül is meg, hogy ez vagy ama színművész vonakodik elfogadni a szerepet, melyel megkinálják, mi — tárcászok és ujdondászok — ütjük a legnagyobb zajt érte. Mi hánytorgatjuk legott a fejességet, csökönösséget, féktelenséget, fegyelmhiányt, hiuságot, hálátlan- és hazafitlanságot s ki tudja még hány különb motívumot, melyekről hús eset közül tizenkilencben nem is álmadott a dorgált egyén. — „Lehetlenre senki sem kötelek,“ azt mondja a latin, s „eb a ki jobban csinál valamit, mint a hogy tudja“ azt a német. Homerus valahányszor hőse szekerét megemliti, ha a lovakat megnevezi, nem mulatja el soha a kocsis nevét is tudtukra adni. Apollo számtalanszor járta meg a nap utját, áldásait szorva melegenek és világának, minden legkisebb baj nélkül. Egyszer bizá a gyepőt Phaëton kezébe s ime! az urfi lángba borítá a világot s ki aspasztá az Eridanust. (Talán akkor volt az, midőn a Journal des Débats ujdondásza szerint fenéig kiszáradt vala a mi Dunánk is.) Veszik észre már önök, hová vágok? Ne azok, kik, úgy a hogy, eléadák a daljátékokat, hanem azok, kiknek elé vagy nem adatása hatalmukban vala, viseljék a vétek sulyát. Fogja magát egy lángeszű architectus az ő derült, ragyogó, magas jó kedvében s egy épületrajzot készít,

melyre leleményes szeszélye minden kincsét felhalmozza. Tán egy tempele lesz Venusnak, vagy a kegyistennőknek; vagy mindnyájoké együtt — mit tudom én? Elég az, hogy a mi diszletet kigondolt valaha az egymást üző, tökélyesítő művészek hosszú sora, annak mind helyet kell lenni a tervezett építési műben. Sudar oszlopai mind hornyoltak (cannelirt); minden párkányzata annyi cifrával rakva, a mennyi csak reáfér. Oszlop fejezeteire nem tartá architectusunk elégséges diszitménynek a kellemesen kunkorodó ékes jóniai csigát, nem Corinthus lombozott acanthusait, hanem a kettőből egyesítve egy gazdagabb, pompásabb alakzatot, melyet az építési műnyelv, ha rómainak, ha másnak nevez, az nekünk mind egy; elég az hogy az építőművészetnek eddigelé legdúsabb virágzata. Ha mindezekhez hozzá tesszük, hogy a bujálkodó phantasia ezen diszterentményei az épület egészének feddhetlen arányait bár kissé elfödik, bár bajosan kivethetők teszik, de semmikép se rontják, de tökélyes harmoniával olvadnak beléjük, — akkor mindent elmondtunk, a mit egy szemhez irányzott tervezetről a fülnek mondhatunk. És ez a tervező művész Rossini, — és ez az épületrajz a Cenerentola partitúrája. Jöjjön már most egy gyakorló mester, egy pallér, ki a dicső gondolatot valósítandó, az oszlopszat- és párkányzatot, melyekben a rajz finomsága csak parosi akár carrarai márványban testesülhetne méltóképp meg, durva homok- vagy kagylós mészkőből faragtatná s a gyöngéd diszitményeket törekeny, kopékony, fénytelen gypsből alakíttatná; — vajjon sokkal kisebb vandalismust követne-e el, mint az, a ki egy hasonló, de illő anyagszerekből tökélyesen alkotott épületet megcsönkázna, megrombolna? És ismét itt van ezen kép alatt az a kéz vagy az a fő, vagy lehet több is, mely Cenerentolát, úgy a mint az a mi színpadunkon megjelent, adatá vagy adni hagyá. Hol az izlés? Hol az eszély? Hol a művészet iránti szent tisztelet??

Miután imigy kiszabám a köpenyt, melyet az, vagy azok a kiket illet, felvehetnek magukra, azt veszem észre, hogy sokkal inkább belé melegedtem a szabásba, mintsem ollómat, egyszerre megállítani bírnám. Vagy tán ha ki is venném az ujjomat belőle, magára tovább folytatná a vágást, mint Berlioz beszéli a párizsi conservatorium zongoráiról, melyek egy próbatétkor már magukra kezdék játszani Mendelsohn néhányszor ledrólt concertját, s megsem szünének míg darabokra nem lőnek vagdalva s még ekkor is tactusra ugráltak szétvert kalapácsaik. Aztán né! szükség is van még egynéhány köpenyre, azt parancsolván az emberi szeretet, hogy az előadó művészeket is, kik Rossini megbuktatásán oly készséggel segítettek ne hagyjam ázni vagy dideregni. Mindenek felett a szegény kis Hamupipóke hogy ne fázne „eszekben a rotyokban,“ — így hangoztatják a n. magyar színpadon e szöveget: „ezekben a rongyokban,“ — melyekről egyébaránt sem én sem más néző társaim nem bírtuk megfogni, felvenni és megkülönböztetni hol vannak azok, miután a síralmason elhagyott és tüzhely mellé csapott mostoha leány kacérosan elbuggyozott és aggatott selyemruhája és szélesen kieresztett díszes csipke galléra közt a „rongyokat“ vagy csak ahhoz bár színpadiasan közelítőt sehogy se bírtuk felfedezni. Már csak arra kell készülnünk, hogy majd Lear vagy Kálmán király gondosan választékozott, nyalkán kiégett fekete hajjal fognak ezentul a színpadon megjelenni s az illusiot így felfokozva emlegetni „ősz hajfürteiket“. Egy köpenyel hát készen volnánk. — A másodikat egy pár didergő trillának szántam. Ismertem én egyszer egy tenoristát: híres ember volt a maga korában; mitöbb, kora — már énekes kora, — igen sokáig tartott, minek oka három fogásán rejtett: szabályzott életmódban, szabályzott erőben és szabályzott énekmódszerben. Higyjék el önök fel és alhangu hölgyeim és uraim, próbált és biztos orvosság mind a három. Nos ezen tenorista úgy nevezett „getragener Gesang“-ja felséges volt, — Max-ot a Bűvös Vadászban különbet soha, mellette megállhatót igen ritkát hallottam — coloraturája annyira kimivelt, hogy Rossini Othellojában egész becsülettel megállhatott. Egy

baj vala nála: trillázni nem tudott. De volt ám anyyi esze, hogy nem is kísértette soha meg sem a trillát sem valami mesterséges roudade-os cadenzet, melyet torka meg nem bírt. Mit tevé hát? Helyöket oly gyöngyörüséges szépen kitartott sima hangvonattal pótolta, melyet ezerszerte kedvesebben hallgatott az ember, mint azon megbukott kelepelésüket, melyeket különben respectabilis énekesnök trillák gyanánt árulnak. Egyik t. i. valami gargarizáló tremoló-val akar szemet, vagy is inkább fület szurni; egy másik meg trilláz ugyan — a hogy — hanem a trilla egész- vagy fél tonusát nem bírja eltalálni, mint egy más elég nagy hírű prima donna, a ki bornak igen jó volna, mert — mint a borkostolók műnyelvén mondják — sok teste van. Valóságos furcsa dolog hallani mikép akar s mikép nem tud egy ily trilla a maga igazi helyes tonusára igazodni. Azt a bényomást teszi, a mit érzünk, midőn estve a lépcsői gázlámpa eloltása után érkezvén haza, ajtónk zárját kiakarjuk nyitni és kulcsunkat semmikép nem bírjuk béilleszteni a kulcslyukba. — Ki szólit? — Ah! hercegség vár a köpenyre? Ne várjon hasztalan; nem hízlegéssből mondom, de mindent összevéve önnel leginkább meg vagyok aránylag elégedve. Köpeny helyet csak azt a tanácsot sugom az ön fülbe, melyet Plato több mint két ezer év előtt ada írónak és művésznek: „áldozzék a grátiáknak!“ Sapienti sat. Ezuttal pedig bezárom a műhelyt, a ki fázik, fázzeik, több köpenyt nem osztok, hanem egyet felveszek én magam, hogy ismeretlenül elosonthassak mert féltő hogy majd megfizetik nekem a szabóságot. Mert álarcommal úgy vagyok, mintha csak kezembem vinném képemtől távol tartva, mióta az a gonosz Valkay a magyar irodalomról nem régiben kiadott röpiratában elárulta incognitomat. Azóta már minden ember tudja, hogy engem Salamon Ferencnek hívnak s csak mikor erősen mérgelesen akarok írni, akkor nevezem magamat **Canus**nak.

Heti szemle.

— Mult hó 26-án a Temesvárról Bázias felé menő vasuti vonat roszakarat által nagy veszélynek tétett ki. Ugyan is 6 óraker reggel a zsebelyi hidra érkezvén, ott a sínekre haránt más sint fektetve találtak, mi ha jókor észre nem vétetik, a vonatnak pályájából kiszorítását okvetetlenül okozza. A vonatvezető ezután, tartván hogy még több ilyen akadályra talál útközben, csak lassan folytatta útját, a miért is két órával később érkezett rendeltetési helyére. Ki követte el ezen áttentatumot annyi embertársai ellen, nem tudatik, — a vizsgálat azonban folyamatban van.

— Oroszországban Schiller összes művei fordíttatnak; a fordító egy Gerber nevű orosz katonatiszt; eddig már négy kötet jelent meg tőle, az utolsó kötet, a „Messinai hölgy-et, és Tell Vilmost-“ tartalmazza. Magyarországon pedig egy jeles költő (Szász Károly?) Shakspeare-t fordítja, de eddig még egyetlen egy kötet sem jelent meg tőle, mert nem talál kiadót, kiadó pedig azért nem akad, mert nem kell a könyv! Azonban Shakspeare is le lesz fordítva orosz nyelvre. Az első kötet már meg is jelent „Athenai Timon“ „Julius Caesar“ „Antonius és Cleopatra“ tartalommal. A fordítást igen jónak mondják. És mi még is azt mondjuk, hogy Oroszország civilizálatlan ország.

— Willmers Rudolf híres zongoraművész magyar operát szándékozik írni, s a kellő szöveg végett többekhez levelet intézett. No, ezt a libretto historiát már sokszor halottuk, de az operákat nem. Hisz Erkel, Liszt és Mayerbeer is ígértek nekünk nagy operákat!

— Hunfalvy Pál kitünő nyelvbúvárunk Reguly Antal korán elhunyt tudósunk gyűjteményét és az összehasonlító nyelvészetre vonatkozó jegyzeteit felfogja használni, nehogy annyi vizsgálódás és tanulmány veszendőbe menjenek a nemzet számára.

— E napokban kaptuk Vizkelety Béla képét: „Mátyás az igazságos“, kőrajzban, mely műmellékletként a „Napkelet“ mellett küldetett szét. Kétségkívül a legjelesebb képek között tartozik, melyeket egy idő óta akár a műegyesület, akár folyóiratok utján veszünk. Rajz és conceptio igen jeles, és Vahot Imre ur, ki már annyi szép váralattal beünket meggazdagította, ezért különös elismerésünket érdemli. A kép csak 4 pítba kerülvén, ajánljuk, hogy mindenki magának megszerezze.

— A radnóti kerület Dégh nevű helységében Barton Karolina k.a. viszi a község jegyzői hivatalát, és pedig közmegelegedésre. Mindenesetre javallandóbb módja az emancipationnak mint a lovaglás és szivarozás. Németszág legnagyobb kereskedő boltjaiban a nők sok oly munkát végeznek, mire nálunk a szokás csak a férfit képesnek hiszi.

— Kuzmanov nevű kovácsinas Versecen m. h. 24-ki zivatar alkalmával villám által agyon sujtatott.

— A bevándorlott bosnyákok első szálltmánya Illokra megérkezett, ennek egyik része Vizics, Sid és Erdővégh helységeken — másik része pedig Ruma kerület több helységeiben telepedett le.

— Karlovicról értesülünk, hogy az ottani katonai hatóság Jarkovce praedium a temesi tartományi hatóság alóli kirekesztéscéért, és a végvidékkel történendő összekapcsolásáért a magas kormányhoz folyamodott volna. — Ezen praedium VI. Károly császár 16. September 1721 évben kelt adománylevele szerint az akkor még tartományi polgári hatóságtól függő Karlovic községéhez tartozott és a török háborúkban vallott károsodásokért még más két, úgy mint: Pazua és Sasse praediummal együtt Karlovicnak ajándékozott — meghagyatván egyszersmind hogy ezen puszták ezen községbe kebeleztessenek. Midőn 1745-ben Karlovic a pétervárad ezred katonai hatósága alá került, Pazua és Sasse praediumok, szinte oda estek, csak Jarkovce praedium ezen sorsban nem részesült és az új Szerém megyéhez csatoltatott.

— Gróf Bethlen Sándor hizott angol sertése élve megmérte, nyomott 625 fontot. Tisza László ur mangalica hizott sertése 475 fontot. Leöletvén, az elsőnek lett hája és szalomája 280 font, a másodiknak 230. Tehát az elsőnek az élsúlyhoz képest a zsírja — 60, a másodiké + 15; az az fele nehézségénél az elsőnek kevesebb zsírja volt 60, a másiknak több 15 fonttal. Eddig a „Kolosvári közlöny“. Mi a magunk részéről még azt adjuk hozzá, hogy Gegezovich István szegedi szücsmester Adán egy sertést vett, egyéveset, 1¼ évig hizlálá, és f. évi július 3-án levágta. A hús és szalonna sulya volt 678 font. Mindvégig kukoricán volt hizlálva, minden egyéb hizláló szerek használata nélkül; fő gond a tiszta ivó vizre s egy kis fürdőtócsára, s jó puha alvó poros földre volt fordítva.

— Tiszatariján borsodmegyei falunak ref. egyháza egy 2□ lábnyi gazdag aranyvarrású selyemposztónak van birtokában, mely még — a rajta kivarrt évszám szerint — 1115-ben készült, tehát II. István uralkodása alatt. A „B. H.“ levelezője írja, hogy e régiség egészen jó karban van most is, dacára a 743 évek.

— Lippán legközelebb egy oláh színésztársulat két előadást tartott. (Napkelet.)

— Nagyikindán a casino-egylet, mely ott 1855 évi februar 17-én megalakult felosztott. Csudáljuk az olyan derék községtől, mely a reáliskola-ügyét oly lelkesen felkarolni tudta.

Ura megalakult és a név megváltozott (1918) felosztott

Temesvári ujdonságok.

* A mult hetfőn Strampfer ur, ki Temesvárott 8 esztendeig mint színész és 6 esztendeig mint a színház igazgatója tartózkodott, az arenai utolsó előadás után örökre búcsút vett az itteni közönségtől, miután ezentúl Laibach-on vendi át a színház igazgatóságát. Egyuttal jelentjük, hogy német színházunk új igazgatója Szabó József ur a színház belsejét lehe-

tőleg feldiszitette, és hogy társaságával a téli szak előadásait f. hó 16-án kezdendi. Le roi est mort, vive le roi!

* Városi községünk a józsefvárosi plébános lakházául a Bőjtös féle házat vette meg 20000 pfton.

* Az ugynevezett Makriház, városunk egyik legnagyobb, és több tekintetben emlékezetes épülete eddigi bérház minőségét levetkőzni és vendéglői tulajdönt fölvenni készül. E ház nem rég örökségképen a helybeli szerb község tulajdonává lett, oly kikötéssel, hogy jövedelmei kirekesztőleg a szegények támogatására forditassanak. A házbér jelenleg többet 9000 pftnál hoz be. Egy itteni vendéglős ajánlatot tett ezen ház átalakítására, hogy egy vendéglő kiválmainak megfeleljen. Városunk ez által ugyan nagyszerű vendéglőt nyerne, de — miután ezen házban számos magánzállások vannak, — kilátásaink, hogy a házbér valahára csökkenne nálunk, ismét elborulnának, dacára az épülő dicasterialis épületnek, és a hadi kormánysszék épületének, és a törzskari hadtanyának, és több más újabb kisebb nagyobb házaknak.

* Genf magyar művészete telepe készül lenni. Alig hogy Byron Childe Haroldját kezünkbe kaptuk, melyet Bickersteth Johanka angol anyanyelvéből magyarra fordított, és mely Puky Miklósnál Genfben nyomtatott, és már Dessewffy Dénes hazánkfiának gyönyörű óráit látjuk Hey Bálint helybeli órák-mesterünkénél, tanuskodván arról, hogy a magyar az ipar főregióiban is honos tud lenni. A ki tán azt hiszi, hogy részrehajlólag akarjuk egy hazánkfia készítményeit dicsérni, ezt felszólítjuk hogy higyen csak saját szemének, és tegyen összehasonlításokat. Ezen órák egyikén zöld zománcban és aranyban Magyarország címere látható; a másiknak hüvelyén az „Emlék“ magyar szó gyémánt betűkkel írva, stb. Az órák belső arany köpenyén a gyámok címe van bevésve magyar nyelven, így: Dessewffy és társa Genfben. Ezután a szokásos jegyzetek az óra minőségéről szinte magyar nyelven, például: 8 rubinban járó henger; vagy: 15 rubinba járó látható emeltyűs horgony óra. — Az órák belső szerkezete a legfőbb tökélyre hozatott.

* A temesvári takarékpénztárnál a mult augusztus havában következő üzlet mutatkozott:

Berakások 363 fél részéről 75793 fr. 39 kr.

Visszafizetések 125 félnek 34603 „ 9 „

* Temesvár környéke és általában a bánási síkság egykoron nagyon elhiresedve volt egészségtelen éghajlata miatt. Ezen hir nagyobb részében már alaptalan, mert a mocsárok kitisztitattak, és a művelődés előbbre haladt. All ez különösen Temesvárra nézve, a mennyiben a külvárosokról szó vagyion. De az idegen ki a várba belép, már nem igen kedvező külömséget fog tapasztalni a váron kívüli léghez hasonlítva; még visszataszítóbb módon fog rája hatni a bűzhögt lég, melyel megismerkedik, ha a házak belsejébe lép. Ez okozza az ide való betegségek nagyobb részét. A város utcái, alig valami kivétellel tisztán tartatnak, de nem így a házak udvarai. Legnagyobb baj azonban, hogy városunk kellő csatornázással még ellátva nincsen. Tudjuk hogy pár esztendő óta ez iránt tárgyalás folyt a városi tanács és a cs. várórségi igazgatóság közt. Az illető javaslatok vélemény adás végett a helybeli egészségügyi bizottmánynak átadattak, a mely mint halljuk, ez iránti nézetét már aláterjesztette a magas helytartóságnak. Ohajtjuk, hogy mielőbb kedvező sikert lássunk. Mielőtt azonban ez történhetnék, javasoljuk minden háztalajdonosnak, sőt szállásbérlőknek is, hogy magán segítsen a hogy lehet. A vasgálickőnek (Eisenvitriol) azon tulajdonsága van, hogy a bűzhögt helyek ártékonyását és kellemetlenségét elveszi. A vasgálickő mázsája legfeljebb 8 váltó forintba kerül, és felével még nagyobb házakból is, ha időnkint egy font az orkusba ledobatik, a bűdhesség ördöge kiűzhető. Londonban ezen szerrel szokták némely ragályos betegségek elejét venni.

Kiadó és felelős szerkesztő Pesty Frigyes.

Hirdetés.

(23)

Folyó évi augusztus 15-étől fogva a Bécs-Ujszönyi vasutvonal közlekedési rendében változások életbe léptetnek, és a vonatok ezen időtől kezdve következő módon fognak közlekedni.

A. Béctől Ujszöny irányában.

B. Ujszöntől Bécs irányában.

Állomások	Vegyes vonat I.	Személy vonat III.	Állomások	Személy vonat IV.	Vegyes vonat II.
Bécs, elindulás	8. — reggel	4. 10 délut.	Ujszöny, elindulás	— —	2. 5 délut.
Lanzendorf, elindulás	8. 23 "	5. — "	Győr } érkezés	— —	3. 25 "
Gramat-Neusiedl, elindulás	8. 55 "	5. 27 "	Győr } elindulás	5. 48 reggel	3. 37 "
Bruck, Lajtha mellett, elindulás	9. 47 "	6. 11 "	Mosony, elindulás	6. 44 "	4. 41 "
Mosony, elindulás	11. 12 "	7. 22 "	Bruck, Lajtha mellett, elindulás	8. 2 "	6. 16 "
Győr, } érkezés	12. 10 délbén	8. 15 "	Gramat-Neusiedl, elindulás	8. 50 "	7. 12 estve
Győr, } elindulás	12. 20 "	— —	Lanzendorf, elindulás	9. 14 "	7. 38 "
Ujszöny érkezés, elindulás	1. 36 délut.	— —	Bécs érkezés, elindulás	9. 37 "	8. 7 "

Valamennyi vonat Bécsben a cs. kir. déli vasutnak vonataihoz kapcsolható.

A mellékállomásokból történhető elindulások ideje azon utirendből kivehető, melyek minden állomáson felragasztvák.
Bécs augusztus 9- 1858.

A cs. kir. szab. osztrák-álladalmi vasutársaság
főigazgatóságától.

(3—3)

(21)

H i r d e t é s.

Az alolirt főigazgatóság szerencsét vesz magának a t. c. közönségnek tudtára adni, hogy a vasutvonal **Temesvártól Báziasig** július 20-kától fogva a közönséges forgalomnak általadatott.

Ezen vonal, a **Jassenova** és **Oravicza** közti szárnyvonallal együtt, most a **Marchegg** és **Temesvár** közti pályával közvetlen összeköttetésben áll, és a délkeleti vonalnak egyik kiegészítő részét képezi; a most tökéletesen befejezett délkeleti vaspálya minden állomásaiban tehát jelenleg minden irány felé személyek utazhatnak, és portékák szállíthatók, és hozathatók.

Bécs július 31-kén 1858.

A cs. kir. szab. osztrák állami vasutársaság
főigazgatóságától.

(3—3)

(22)

H i r d e t é s.

Az alolirt igazgatóság nyilvános tudomásra juttatja, hogy augusztus 15-kétől kezdve az eddigi Lanzendorf melletti állomás a Bécs-Győr-Ujszönyi vasutvonalon jelenlegi helyén megszüntetni és a Laxenburg-Lanzendorf-Schwechati utnak kecszerzésére, Alsó-Lanzendorf mellé fog áthelyeztetni.

Ennél fogva a fentebbi naptól kezdve a személyfelvétel, nemkülönben a podgyász, — gyorsáru és teherfelvétel — és kiszolgáltatás a felállított új állomásban történendik.

Bécs augusztus 4-én 1858.

A cs. kir. szab. osztrák állami vasutársaság
főigazgatósága.

(3—3)

(27) Báró Sina Simon Blumenthali cseki, Oláh-Beneseki és Féregyházi tisztartósága részéről közhírré tétetik, korcsmáltatási jog, a hozzátartozó fogadókcal csapszékekkel, e folyó évi augusztus 30-án, a Blumenthali tisztartósági irodában tartandó árverés útján, a Német-Ben-

A haszonbérleti feltételek nevezett tisztartóságnál előlegesen is megtekinthetők.

Blumenthal aug. 16. 1858.

(3—3)

JENEY és SOLQUIR

kalap- és puska-raktára

(Temesvárott, belváros fővártautca 38 szám)

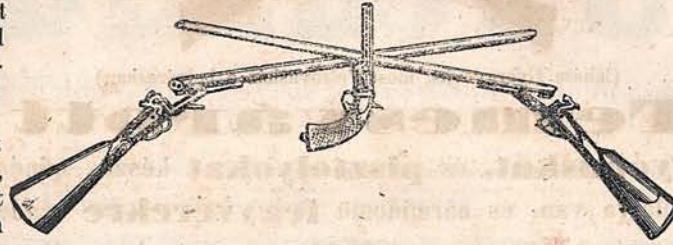
mindig nagy raktárt készen tartanak mindenféle vadászpuskák és cüllövő fegyverekből

a bel- és külföld legjobbhiřu mes- terektől; mindennemű rendeléseket fogadnak, és minden kijavításokról jutányosan gondoskodnak; nem kü- lömben ócska fegyvereket ujak iránt becsereľnek.

Az alulirtak képesek, jól kilőtt fegyvereket feltűnő olcsó áron eladni, miután mindig a legjobb portékát rendelik, nem pedig mint egy igen derék mester 1858 évi július 7-én

Nálunk lipcsei vadásztáskák is, francia löportartók, serétzacskók, borpalackok, kalapsagépek, minden nagyságú fojtásverők, csavarhuzók, puskapisztonok, nem küľmben a vadászkalapokra szükséges, és madárfejekkel ellátott csokrok, a legujabb szájkosarak szíjjakkal akár tucát számra akár egyenkint jól és olcsón kaphatók.

Küľnösen figyelmeztetjük a t. c. közönséget a francia Lefauchaux-puskákra (hátról történeendő töltéssel) melyekkel 5 percben 15-ször lehet löni.

kelt levelében nekünk írja: „A puskaművesek majdnem mindnyájan csekély minőségű fegyvereket vesz- nek, melyeket ők aztán magok forgalomba hoznak. Azt tanácslom önnek, hogy ezen fajtából (a leg- olcsóbból) ne vegyen, melye- ket csak a puskaművesek hozatják, hogy rajtuk változásokat elővegye- nek.“ Mi ezen tanácsot követjük; és fegyvereinkért jót állhatunk.

MOLL

SEIDLITZPORA

(33 sz.)

(2-1)

A t. c. közönségnek ezennel jelentetik, hogy a

Beobachter

ötödik évi folyama éppen most jelent meg, és tartalmában a legnagyobb változatosságot hozza.

Ugyan is a csillagászi naptáron kívül benne fog- laltatik a legfelsőbb cs. kir. rendelet az új pénz- nem behozataláról, tabellák az új pénz- nemek régire átszá- mítására, kamat kimutatások az új pénz- nemben; Temes- vár városának tökéletes kereskedelmi, és az egész koronaország szintoly tökéletes hivatalnoki névtára, végre több novellák, mulattató cikkek. Számosak benne az iparosok és kereskedők üzleti jelentései, végre a szokásos vásárok kimutatásai.

Ezen akár beltartalmát akár mennyiségét tekintve kitűnő naptár ára csak 20 pengő krajcár, avagy az új pénz- nemben 35 új krajcár. A tisztelt könyv- kötıők és könyvtárosok már körleveleink által értesítve van- nak azon kedvezményeikről, melyekre naptárunk vétele esetében készek vagyunk.

Hazay M. és fia Vilmos

nyomdatulajdonos, és a Beobachter kiadója.

Az utolsó világműkiállításán a hivatalos „Wiener Zeitung“ számai szerint minden hasonnemű házi gyógyszernek közt egyedül csak ez tüntetett ki éreimmal, s a nemzetközi esküdtszéknek ezen főhatalmu nyilatkozata által e készítmény fölülmulhatlan minősége és dicséretreméltósága a bel és külföld minden hason- nemű készítményei irányában elvitázhatlanul bebizonyított.

Egyedül központi szétküldő raktár: Bécsben a „golya“ című gyógy- szertárban, Tuchlauben, Wandl-szálloda átellenében.

Ára egy bepecsételt eredeti skatulyának 1 frt. 12 kr. pp. Pontos hasz- nálati utasítások minden nyelven.

Ezen, ezer példákban és sok évi tapasztalás után mint kitűnőnek be- bizonyult Seidlitz-porok városon és vidéken most már oly általános elismerésre találtak, miszerint azoknak hire jelenleg az ausztriai birodalom határain messze tul- terjed. Hogy mit képes mivelní Moll Seidlitz-porainak biztos gyógyereje, nevezetesen **gyomor és alhasi bántalmaknál**, s hogy azok mily jelen- tékeny segélyt nyújtanak májbetegség, hasszorulás, aranyér, szédülés, szívdobo- gás, vértodulás, gyomorgörős, nyálkásodás, gyomorégetés s küľmbfőle nőnemi betegségeknel azt már mint bebizonyult tényt kell elismerni és számos gyenge idegzetű személyek e porok okos használata által már gyakran lényeges könnyeb- bülést és új életerőt nyertek.

Temesvárott rendeléseket fogad a fenebbi gyógysze- rekre **Uhrmann M.** papir- és mű-árus úr.

Cs. kir. szab. osztrák állami-vasut- társaság.

Cs. kir. szab. ausztr. állam-vasut-társaság.

(29 sz.) **Hirdetés.** (3-1)

Brandeis állomás az északi állam- vasut vonalon, most már a teher- szállításnak is megnyitott.

Ennélfogva folyó évi septemb. 1-jétől kezdve a megállapított szál- litási árjegyzék és rendszabály sze- rint a fent érintett állomásra, és onnan el, jószágok is fognak szállí- tatni.

Bécs augusztus 20. 1858.

A cs. kir. szab. osztrák. állami vasut társaság

A cs. k. szab. állam-vasut-társaság elsőbbségi kötvényeiből a jegyzőségi könyv szerint augusztus 20. 1858 következő 1272 darab huzatott ki, és September 1. 1858 egyenként 500 pftal fizethetők:

Jegyzék.

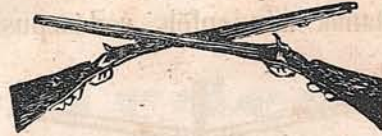
(1-3)

Az I-so kibocsátványból, magában foglal 300,000 kötvényt, 1-ső számtól, bezárólag 300,000 számig		A II-ik kibocsátványból, magában foglal 63,636 da- rabot 300,001 számtól, be- zárólag 363,636 számig		A III-ik kibocsátványból, magában foglal 100,000 darabot, 363,637 számtól, bezárólag 463,636 számig		A VI-ik kibocsátványból, magában foglal 100,000 darabot, 463,637 számtól bezárólag 563,636 számig	
kihuzott számok	db.	kihuzott számok	db.	kihuzott számok	db.	kihuzott számok	db.
64,901—65,000	100	343,801—343,900	100	369,501—369,600	100	538,501—538,700	100
130,101—130,100	100	343,658—343,700	43	372,001—372,100	100	560,901—561,000	100
228,301—228,400	100			388,931—388,956	26	535,531—535,356	26
245,701—245,800	100						
286,701—277,800	100						
279,801—279,900	100						
67,224—67,300	77						
összesen:	677		143		226		226

A cs. kir. szab. ausztriai állam-vasut-társaság főigazgatósága.

S z a l a y G á b o r

puskaműves

(lakása Gyorgyevits, most Petrovitsház a belvárosban)

Temesvárott

mindennemű vadász- és golyópuskát, és pisztolyokat készít, mindenkor a vadászfegyverek nagy készletével ellátva van, és bármilyen fegyverekre rendeléseket fogad, — nemkülönben ócska fegyvereket ujak ellen becserél.

Miután ő bel- és külföldi fegyvergyárakkal összeköttetésben áll

 ezen okból azon kellemes helyzetben van, hogy sokkal jutányosabb árakat szabhat,

mint valamennyi bizottmányos, és fegyverkereskedők; minden nála vett fegyverért egy egész évi jótállás (3—3) biztosittatik.

(17) Pap Albert hangszerész Temesvárott

(József külváros, 3 futár utca, 93-dik szám)

mindennemű billentyűs hangszert, ugymint: orgonát, fisharmonikát, játszószekevényt, kintornát, melodiont stb. készít, és új bécsi zongorákat is raktarában tart, hol ezek a legjutányosabb áron kaphatók.

Midőn ezennel saját készítményeit, és rendelt áruit a tisztelt közönség figyelmébe ajánlaná, tudtul adja egy-

szersmind, hogy mindennemű igazításokat, ujtásokat a fennebbi hangszereken elvállal, és azokat hangolni is kész.

Ezen műhelyben, mely már néhány év óta Temesvárott létezik, már is több tetemes nagyságu orgona készült, és most is készül. Reményt vetve a t. c. szakértő honfiak pártolásába, a műhely tulajdonosa semmit sem mulasztani fog, hogy a kikért bizalmat ezentul is kiérdemelje, valamint azon is leend, hogy műhelye idővel valódi hangszer gyárrá kinöhesse magát.

(6—3)

(25) Felhívás mérnök urakhoz.

Temes és Torontál megyében fekvő több kisebb és nagyobb kiterjedésű uradalmakban, az urbéri rendezés és tagosítás eszközlése végett azon t. c. mérnök urakat, kik a mondott célra szükséges mérésekre vállalkozni akarnak, felkérem, méltóztassanak engemet szóbeli avagy bérmentes írásbeli ajánlataikkal, mikhez a netán hasonló munkálatok bevégzését mutató bizonyítványaik is csatolandók, Temesvárott megkeresni.

Temesvár au. 12. 1858.

Túry Sámuel
ügyvéd.

(3—3)

(24)

Ajánlás.

Árúszállítmányi üzletemnek

mindinkább növekedő kiterjedése képessé tesz, mindenkor a legelőnyesebb föltételek mellett, bár minemű mind kereskedelmi, mind uti javak,

podgyászok s a t.

tovább szállítását általvenni, és a t. c. közönségnek a legpontosabb szolgálatot ígérni.

Krayer József,

Szállítmányi üzlet és iroda :

Temesvárott, belváros, bécsi utca, a volt Strohmayerféle házban a cukor süvegnél.

(3—3)